

دانشگاه فرهنگیان
دوفصلنامه علمی- پژوهشی
مطالعات آموزشی و آموزشگاهی
سال چهارم، شماره دوازدهم، بهار و تابستان ۱۳۹۴
تاریخ چاپ: تابستان ۱۳۹۷

رابطه تجارب دانشجویان معلمان با دستاوردهای تحصیلی آنان در دانشگاه فرهنگیان

*محمد شیخانی^۱

نوشین گشمردی^۲

اکبر مولایی^۳

فرانک صیانت^۴

زهرا فکوری^۵

تاریخ دریافت: ۱۳۹۴/۰۹/۰۳

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۵/۰۸/۱۵

چکیده

هدف پژوهش حاضر، بررسی رابطه تجارب دانشجویان معلمان با دستاوردهای آنان از تحصیل در دانشگاه فرهنگیان، پردیس علامه طباطبایی بوشهر بود. همه دانشجویان معلمان ورودی سال‌های ۹۱ و ۹۲ (۴۶۵ نفر) این پردیس در سال تحصیلی ۹۳-۹۴ جامعه آماری این پژوهش بودند که با به‌کارگیری روش تمام‌شماری انتخاب شدند. برای جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه دانشجویان دانشکده (Pace & Kuh, ۱۹۹۸) استفاده شد. با توجه به نتایج حاصل از تحلیل رگرسیون داده‌ها، مشخص شد که هر سه بُعد تجارب دانشجویان معلمان، شامل ادراک کیفیت تلاش و کیفیت محیط و انسجام اجتماعی، به ترتیب پیش‌بینی‌کننده مثبت معنادار دستاوردهای دانشگاهی آنان است. علاوه بر این، نتایج حاصل از آزمون t مستقل نشان داد که بین ابعاد تجارب و دستاوردهای تحصیلی دانشجویان معلمان ورودی سال‌های ۹۱ با ۹۲ تفاوت معناداری وجود ندارد.

کلیدواژه‌ها: تجارب دانشگاهی، دانشجویان معلمان، دستاوردهای تحصیلی.

مقدمه

وزارت آموزش و پرورش جمهوری اسلامی ایران به منظور تأمین و تربیت و توانمندسازی منابع انسانی خود در تاریخ ۹۰/۶/۲۸ به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری پیشنهاد داد که دانشگاه فرهنگیان را تأسیس کند و این پیشنهاد در جلسه ۷۰۴ مورخ ۹۰/۱۰/۶ شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسید (معاونت آموزشی و پژوهشی دانشگاه فرهنگیان، ۱۳۹۱). این دانشگاه نیز رسماً از نیم سال دوم سال تحصیلی ۹۱-۹۲ آغاز به کار کرد. رسالت اصلی این دانشگاه تحقق شایستگی‌های چهارگانه عمومی و تربیت اسلامی و تربیتی و موضوعی دانشجو معلمان است (معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه فرهنگیان، ۱۳۹۳). از این رو، یکی از مسائل مهم این دانشگاه، مانند سایر مؤسسات آموزش عالی، ارزیابی و بهبود اثربخشی آموزشی است. دغدغه اثربخشی آموزشی تأکیدی ملی را برای ارزیابی نتایج دانشگاه‌ها ایجاد کرده است که اولین بار در اوایل سال‌های ۱۹۸۰ مطرح شد و اکنون ملاکی در دستورالعمل‌های نوین ارزیابی است (Konrad, ۲۰۰۲).

به علاوه اغلب اثربخشی یک مؤسسه آموزشی براساس نتایج آن مانند رضایت دانشجویان، برنامه آنان برای ادامه تحصیل، موفقیت و میزان تحقق دستاوردهایشان سنجیده می‌شود (Pittman, ۲۰۰۳). پیشرفت دانشجویان برای تحقق اهداف مهم آموزشی از دستاوردهای دانشگاهی آنان است (Williams, ۲۰۰۷). همچنین دستاوردهای دانشگاهی را می‌توان ارزیابی خود گزارش شده دانشجویان از پیشرفت‌های به دست آمده، منافع کسب شده یا پیامدهای محقق شده از طریق اهداف آموزشی تعریف کرد که از مشارکت در تجارب دانشگاهی ناشی می‌شود (Hardy, ۲۰۰۵). منظور از دستاوردهای دانشگاهی رشد فردی و ذهنی و تحصیلی و حرفه‌ای دانشجویان است که در روند تجارب دانشگاهی محقق می‌شود (اوجی و مرزوقی، ۱۳۹۲).

به همین دلیل، در بسیاری از مؤسسات آموزش عالی، فعالیت‌های مرتبط با سنجش دستاوردها به منزله تقاضای بیرونی برای پاسخ‌گویی در نظر گرفته شده است (Konrad, ۲۰۰۲). میزان پیشرفت دانشجویان برای تحقق اهداف مهم آموزشی از دستاوردهای دانشجویان است (Pace & Kuh, ۱۹۹۸). میلر^۱ (۲۰۰۸) این اهداف را در پنج گروه اصلی طبق‌بندی کرد:

۱. آموزش عمومی، ادبیات، هنر و علوم اجتماعی؛ ۲. رشد و بهسازی فردی و شایستگی‌های اجتماعی؛ ۳. آموزش علوم و فناوری؛ ۴. کسب مهارت‌های ذهنی و ۵. کسب شایستگی حرفه‌ای.
- همچنین در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، این اهداف با عنوان ساحت‌های شش‌گانه تعلیم و تربیت اعتقادی، عبادی و اخلاقی، اجتماعی و سیاسی، زیستی و بدنی، زیباشناختی و هنر، اقتصادی و حرفه‌ای و علمی و فناوریانه دسته‌بندی شده است (دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی، ۱۳۹۰).

1. Miller

باتوجه به اهمیت توسعه کیفی خدمات آموزشی و تأکید فراوان بر سنجش دستاوردها در سطح ملی و منطقه‌ای و جهانی، درک عوامل مؤثر بر بهبود دستاوردهای دانشجویان و رشد علمی آنان برای مدیران و متخصصان آموزشی مهم است. به همین دلیل، متخصصان آموزشی زمان و تلاش بسیاری را صرف شناخت چگونگی افزایش تجارب دانشگاهی می‌کنند. این تلاش‌ها برای بهبود برنامه‌کاری و بهبود آموزش و افزایش یادگیری و رشد فردی دانشجویان است و به مؤسسات آموزش عالی کمک می‌کند (Konrad, ۲۰۰۲). همچنین اگر مدیران و استادان و کارکنان تصویر شفافی از چگونگی صرف زمان و تلاش و تجارب مرتبط به آن و دستاوردهای دانشجویان داشته باشند، برای ایجاد فرصت و اجرای تغییرات در برنامه‌ها و محیط دانشگاه بهتر عمل می‌کنند (Yuh, ۲۰۰۴). در این راستا، توجه محققان به عوامل متعددی جلب شده است که می‌تواند در کسب دستاوردهای دانشجویان و رشد همه‌جانبه آنان مؤثر واقع شود.

از عوامل بسیار تأثیرگذار بر دستاوردهای دانشجویان مشارکت آنان در فعالیت‌های دانشگاهی و کسب تجارب است (Montelengo, ۲۰۰۲؛ ۲۰۰۳، ۲۰۰۱، ۱۹۹۹، Kinizie, kuh؛ Zhao, Kuh & Carini, ۲۰۰۵؛ Pascrella & Terenzini؛ Schuh & Whitt, ۲۰۰۵؛ Carini, Caves, ۲۰۰۶؛ Bridges, Cambridge, Kuh & Leegwater, ۲۰۰۵؛ ۲۰۰۵؛ Miller, ۲۰۰۶؛ Rios, ۲۰۱۰؛ Kuh & Klein ۲۰۰۶).

منظور از تجارب دانشگاهی ترکیبی از رویدادها و فعالیت‌هایی است که در محیط دانشگاه انجام می‌شود و رابطه‌هایی است که هنگام حضور در دانشگاه شکل می‌گیرد؛ این تجارب شامل فعالیت‌های مرتبط با برنامه یا فوق‌برنامه درسی، تعامل و روابط دانشجویان با استادان، کارکنان و سایر هم‌دانشگاهی‌هاست (Mccluskey-Titus, ۱۹۹۶). همچنین فرایندها و کیفیت تجارب دانشجویان در داخل و خارج کلاس نیز می‌تواند مدنظر باشد (Williams, ۲۰۰۷). به علاوه، برای سنجش تجارب دانشگاهی دانشجویان، صاحب‌نظران معیارهای گوناگونی را بیان کرده‌اند (Koljatic & Lohman, ۲۰۰۳؛ Pittman, ۲۰۰۳؛ kuh, ۲۰۰۳). در پژوهش حاضر، برای سنجش تجارب دانشجویان، سه معیار کیفیت تلاش^۱ دانشجو، کیفیت محیط^۲ دانشگاه و انسجام اجتماعی^۳ مدنظر است. کیفیت تلاش را رفتار داوطلبانه، ابتکاری یا سرمایه‌گذاری فردی معین می‌کند که دانشجویان برای آموزش عالی خود صرف می‌کنند (Ashmire, ۲۰۰۰). به علاوه کیفیت محیط دانشگاه عاملی است که بر رشد کیفیت علمی، پژوهشی، فکری، توانایی زیباشناسی، کلامی و تفکر خلاق نیز اثر دارد. همچنین توجه به رشد تفکر انتقادی، تحلیلی و بهسازی شایستگی‌ها و توانایی‌های حرفه‌ای و شغلی مدنظر است و می‌تواند بر جنبه‌های گوناگون یادگیری دانشجویان

1. quality of effort

2. quality of environment

3. social integration

و توسعه و بهبود فردی و روابط با استادان و دانشجویان و مدیران نیز مؤثر باشد (Pittman, ۲۰۰۳). همین‌طور به گفته تینو (۱۹۸۶) انسجام اجتماعی دربردارنده رفتارهای مرتبط با مشارکت اجتماعی است و ارتباط و تعامل دانشجو با سایر دانشجویان و استادان و کادر اداری و نیز حضور در فعالیتهای اجتماعی و فرهنگی دانشگاه را شامل می‌شود. به عبارت دیگر انسجام اجتماعی دربرگیرنده تجارب رسمی و غیررسمی‌ای است که دانشجویان در تعامل با هم‌کلاسی‌ها کسب می‌کنند (Avendano, ۲۰۰۳).

پژوهش‌های متعددی در زمینه رابطه تجارب دانشجویان با دستاوردهای دانشگاهی آنان انجام شده است که نشان‌دهنده تأثیر این تجارب بر کسب دستاوردهای دانشجویان است؛ از جمله این عوامل کیفیت تلاش دانشجو (Konrad, ۲۰۰۲؛ Pittman, ۲۰۰۳؛ Avendan, ۲۰۰۳؛ Pascrella, ۲۰۰۴؛ Yuh, ۲۰۰۰؛ Pig, ۲۰۰۱؛ Meyers, ۲۰۰۴؛ Hall, ۲۰۰۵؛ Hardy, ۲۰۰۵؛ Graham & Terenzini, ۲۰۰۵؛ Rios, ۲۰۱۰؛ اوجی و مرزوقی, ۱۳۹۲؛ کریمی, ۱۳۹۳؛ Gisi, ۲۰۰۰؛ Eimers, ۲۰۰۱) ادراک دانشجویان از کیفیت محیط دانشگاه و انسجام اجتماعی درون دانشگاه (Kuh & Hu, ۲۰۰۱؛ Moser, ۲۰۰۱؛ clarke, ۲۰۰۴؛ Hall, ۲۰۰۴؛ Kezar, ۲۰۰۶؛ Rios, ۲۰۱۰؛ اوجی و مرزوقی, ۱۳۹۲؛ کریمی, ۱۳۹۳) است.

از این‌رو، هدف کلی از اجرای این پژوهش بررسی رابطه تجارب دانشجومعلمان با دستاوردهای تحصیل آنان در دانشگاه فرهنگیان است و این مطالعه به دنبال پاسخ به این فرضیات است:

فرضیه اول: تجارب دانشجومعلمان با دستاوردهای تحصیلی آنان در دانشگاه فرهنگیان رابطه معنادار و مثبتی دارد.

فرضیه دوم: ابعاد تجارب دانشجومعلمان ورودی سال ۱۳۹۱ با دستاوردهای تحصیلی آنان در دانشگاه فرهنگیان رابطه معنادار و مثبتی دارد.

فرضیه سوم: ابعاد تجارب دانشجومعلمان ورودی سال ۱۳۹۲ با دستاوردهای تحصیلی آنان در دانشگاه فرهنگیان رابطه معنادار و مثبتی دارد.

فرضیه چهارم: براساس سال ورودی، میان ادراک دانشجویان از ابعاد تجارب دانشگاهی و دستاوردهای تحصیلی آنان در دانشگاه فرهنگیان تفاوت معناداری وجود دارد.

باتوجه به ادبیات ذکر شده، برخی از پیشینه‌های پژوهشی مرتبط با این پژوهش بدین شرح است:

کریمی (۱۳۹۳) رابطه ویژگی‌های فردی و تجارب دانشگاهی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی با دستاوردهای تحصیلی آنان را در پژوهشی بررسی کرده است. تحلیل داده‌های این پژوهش نشان داد که ابعاد تجارب دانشگاهی دانشجویان، ادراک از کیفیت محیط و کیفیت تلاش و انسجام اجتماعی،

به ترتیب پیش بینی کننده معنادار دستاوردهای تحصیلی آنان است. اوجی و مرزوقی (۱۳۹۲) پژوهشی با عنوان بررسی رابطه ویژگی های فردی و تجارب دانشگاهی دانشجویان با دستاوردهای تحصیلی آنان از تحصیل در مؤسسات آموزش عالی غیرانتفاعی شهر شیراز انجام دادند. نتایج پژوهش نشان داد که هر سه بُعد تجارب دانشجویان، ادراک از کیفیت محیط و کیفیت تلاش و انسجام اجتماعی به ترتیب پیش بینی کننده معنادار دستاوردهای تحصیلی آنان است. هال (۲۰۰۴) در پژوهشی با عنوان ادراک دانشجویان از محیط دانشگاه با تحقق دستاوردهای تحصیلی آنان در دانشگاه به این نتیجه دست یافت که بین ادراک دانشجویان از محیط دانشگاه با دستاوردهای تحصیلی آنان رابطه مثبت وجود دارد. پیتمن (۲۰۰۳) طی مطالعه ای با عنوان بررسی رابطه تجارب دانشجویان و دستاوردهای آنان به این نتیجه دست یافت که کیفیت تلاش و ادراک دانشجویان از محیط دانشگاهی با میزان دستاوردهای تحصیلی آنان از تحصیل در دانشگاه رابطه و معنادار و مثبتی دارد. کنراد (۲۰۰۲) در مطالعه ای با عنوان بررسی رابطه کیفیت تلاش و میزان رضایتمندی و دستاوردهای تحصیلی دانشجویان پرستاری به این نتیجه دست یافت که کیفیت تلاش بر تحقق دستاوردهای تحصیلی اثربخش است. لین (۱۹۹۷) در پژوهشی با عنوان بررسی رابطه کیفیت تلاش دانشجویان با دستاوردهای تحصیلی آنان در دانشگاه به این نتیجه دست یافت که تلاش دانشجویان در کسب تجارب دانشگاهی با دستاوردهای دانشگاهی آنان مرتبط است.

روش پژوهش

از لحاظ هدف، این پژوهش کاربردی و از لحاظ روش، در زمره پژوهش های توصیفی و از نوع همبستگی است. همه دانشجویان دوره کارشناسی پیوسته ورودی ۹۱ و ۹۲ (۴۶۵ نفر) در سال تحصیلی ۹۳-۹۴ جامعه آماری پژوهش بودند که با به کارگیری روش تمام شماری انتخاب شدند. ابزار پژوهش پرسشنامه تجارب دانشجویان دانشکده^۱ (pace & kuh, ۱۹۹۸) بود. این پرسشنامه چهار مؤلفه را در بر می گیرد: کیفیت تلاش دانشجو (ابعاد کتابخانه و مرکز فناوری اطلاعات، یادگیری دروس، ارتباط با مدرسان، تسهیلات دانشگاهی، آشنایی با دانشجویان و انجمن ها و کمیته های دانشجویی)، کیفیت محیط دانشکده، انسجام اجتماعی و دستاوردهای دانشگاهی^۲ دانشجویان (رشد فردی و تحصیلی و ذهنی و حرفه ای) است.

روایی این پرسشنامه با به کارگیری روش تحلیل گویه و پایایی^۳ آن از طریق آلفای کرونباخ^۴ محاسبه شد. روایی^۵ زیرمقیاس های پرسشنامه بین ۰/۷۷ تا ۰/۹۰ در نوسان بود. همچنین نتایج نشان داد که

1. college students' experiences questioners

2. academic achievement

3. reliability

4. Cronbach's alpha

5. Validity

ضریب آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه ۰/۹۴ و برای زیرمقیاس‌ها بین ۰/۵۹ تا ۰/۷۸ در نوسان است.

یافته‌های پژوهش

فرضیه اول: تجارب دانشجویان با دستاوردهای تحصیلی آنان در دانشگاه فرهنگیان ارتباط معنادار و مثبتی دارد. برای بررسی این فرضیه از تحلیل رگرسیون چندمتغیره استفاده شد؛ نتایج تحلیل در جدول ۱ آمده است.

جدول ۱: پیش‌بینی تحقق دستاوردهای دانشجویان براساس ابعاد تجارب آنان

Sig..	T	B	R	R ^۲	شاخص‌ها	متغیرملاک
					متغیرپیش‌بین	
۰/۰۰۰	۷/۳۹	۰/۳۳	۰/۷۲	۰/۵۲	کیفیت تلاش	دستاوردها
۰/۰۰۰	۳/۷۴	۰/۱۶			انسجام اجتماعی	
۰/۰۰۰	۸/۵۶	۰/۳۶			کیفیت محیط	

یافته‌های جدول ۱ نشان داد که همه ابعاد تجارب دانشجویان $0/52$ از واریانس دستاوردهای آنان را پیش‌بینی می‌کند. براساس ضرایب رگرسیون، بیشترین قدرت پیش‌بینی‌کنندگی مربوط به ادراک دانشجویان از کیفیت محیط ($B=0/36$ و $P<0/000$) است که پیش‌بینی‌کننده مثبت و معنادار دستاوردهاست و کمترین قدرت پیش‌بینی‌کنندگی مربوط به ادراک آنان از انسجام اجتماعی موجود ($B=0/16$ و $P<0/000$) است که پیش‌بینی‌کننده مثبت و معنادار دستاوردهاست.

فرضیه دوم: ابعاد تجارب دانشجویان و ورودی سال ۹۱ با دستاوردهای تحصیلی آنان در دانشگاه فرهنگیان رابطه معنادار و مثبتی دارد. برای بررسی این فرضیه از تحلیل رگرسیون چندمتغیره استفاده شد؛ نتایج تحلیل در جدول ۲ آمده است.

جدول ۲: پیش‌بینی تحقق دستاوردهای دانشجویان ورودی ۹۱ براساس ابعاد تجارب آن

SigÖ	T	B	R	R ^۲	شاخص‌ها	متغیرملاک
					متغیرپیش‌بین	
۰/۰۰۰	۳/۶۷	۰/۲۷	۰/۴۶	۰/۶۷	کیفیت تلاش	دستاوردها
۰/۰۰۵	۲/۸۷	۰/۱۸			انسجام اجتماعی	
۰/۰۰۰	۵/۱۲	۰/۳۵			کیفیت محیط	

براساس یافته‌های جدول ۲، همه ابعاد تجارب دانشجویان معلمان ورودی ۹۱، ۰/۵۸ از واریانس دستاوردها را پیش‌بینی می‌کند. براساس ضرایب رگرسیون به‌دست‌آمده، بیشترین قدرت پیش‌بینی‌کنندگی مربوط به کیفیت تلاش ($B=0/40$ و $P<0/000$) است که پیش‌بینی‌کننده مثبت و معنادار دستاوردهاست و کمترین قدرت پیش‌بینی‌کنندگی مربوط به ادراک آنان از انسجام اجتماعی موجود ($B=0/13$ و $P<0/000$) است که پیش‌بینی‌کننده مثبت و معنادار دستاوردهاست.

فرضیه سوم: ابعاد تجارب دانشجویان معلمان ورودی سال ۹۲ با دستاوردهای تحصیلی آنان در دانشگاه فرهنگیان رابطه معنادار و مثبتی دارد. برای بررسی این فرضیه از تحلیل رگرسیون چندمتغیره استفاده شد؛ نتایج تحلیل در جدول ۳ آمده است.

جدول ۳: پیش‌بینی تحقق دستاوردهای دانشجویان ورودی ۹۲ براساس ابعاد تجارب آن

SigÖ	T	B	R	R	شاخص‌ها	متغیر ملاک
					متغیر پیش‌بین	
۰/۰۰۰	۶/۷۶	۰/۴۰	۰/۵۸	۰/۷۶	کیفیت تلاش	دستاوردها
۰/۰۰۳	۲/۱۰	۰/۱۳			انسجام اجتماعی	
۰/۰۰۰	۶/۵۵	۰/۳۷			کیفیت محیط	

یافته‌های جدول ۳ نشان می‌دهد همه ابعاد تجارب دانشجویان معلمان ورودی ۹۲، ۰/۴۶ از واریانس دستاوردها را پیش‌بینی می‌کند. براساس ضرایب رگرسیون به‌دست‌آمده، بیشترین قدرت پیش‌بینی‌کنندگی مربوط به ادراک دانشجویان از کیفیت محیط ($B=0/35$ و $P<0/000$) است که پیش‌بینی‌کننده مثبت و معنادار دستاوردهاست و کمترین قدرت پیش‌بینی‌کنندگی مربوط به ادراک آنان از انسجام اجتماعی ($B=0/18$ و $P<0/000$) است که پیش‌بینی‌کننده مثبت و معنادار دستاوردهاست (جدول ۳).

فرضیه چهارم: براساس سال ورودی، در ادراک دانشجویان از ابعاد تجارب دانشگاهی دستاوردهای تحصیلی آنان در دانشگاه فرهنگیان تفاوت معناداری وجود دارد. برای بررسی این فرضیه از آزمون t مستقل استفاده شد؛ نتایج تحلیل در جدول ۴ آمده است.

جدول ۴: مقایسه ادراک دانشجویان از ابعاد تجارب دانشگاهی و دستاوردهای دانشجویی براساس سال ورودی

Sig	T	df	std	M	N	سال ورودی	متغیر
۰/۸۷	۰/۱۹	۳۷۸	۲۶/۸۷	۱۰۹/۷۴	۱۹۷	۹۱	کیفیت تلاش
			۲۲/۰۱	۱۰۶/۵۸	۱۸۳	۹۲	

-۰/۳۷	-۰/۶۲	۳۷۸	۵/۲۹	۱۳/۶۲	۱۹۷	۹۱	انسجام اجتماعی
			۴/۵۸	۱۳/۹۲	۱۸۳	۹۲	
-۰/۰۹	-۱/۳۷	۳۷۸	۱۰/۹۱	۲۴	۱۹۷	۹۱	کیفیت محیط
			۱۰/۶۸	۲۶/۶۴	۱۸۳	۹۲	
-۰/۱۱	-۱/۱۸	۳۷۸	۱۸/۴۱	۵۸/۳۹	۱۹۷	۹۱	دستاوردهای تحصیلی
			۱۶/۲۷	۶۱/۲۹	۱۸۳	۹۲	

نتایج جدول ۴ نشان می‌دهد ادراک دانشجویان ورودی ۹۲ از انسجام اجتماعی، کیفیت محیط و دستاوردهای تحصیلی باتوجه به میانگین بالاتر از ادراک دانشجویان ورودی ۹۱ و کیفیت تلاش دانشجویان ورودی ۹۱ براساس میانگین بالاتر از کیفیت تلاش دانشجویان ورودی ۹۲ است؛ اما باتوجه به df و t به دست آمده، به لحاظ آماری، تفاوت آن‌ها معنادار نیست.

بحث و نتیجه گیری

هدف اصلی این پژوهش بررسی رابطه تجارب دانشگاهی دانشجویان با دستاوردهای تحصیلی آنان از تحصیل در دانشگاه فرهنگیان- پردیس علامه طباطبایی بوشهر بود تا، ضمن تعیین نقش ابعاد تجارب کسب شده دانشجویان و نیز تأثیر سال ورودی در تحقق دستاوردها، نشان دهد که کدام یک از ابعاد ادراک از کیفیت تلاش و کیفیت محیط و انسجام اجتماعی در کسب دستاوردهای دانشگاهی دانشجویان مؤثرتر است.

باتوجه به نتایج حاصل از رگرسیون چندگانه، آشکار شد که ادراک دانشجویان از کیفیت تلاش و کیفیت محیط و انسجام اجتماعی موجود در مؤسسه محل تحصیل به ترتیب پیش‌بینی کننده معنادار دستاوردهای آنان از تحصیل در دانشگاه بوده است. بر این اساس، قوی‌ترین پیش‌بینی کننده برای دانشجویان ورودی ۹۱ و کل دانشجویان، ادراک کیفیت تلاش و برای دانشجویان ورودی ۹۲، درک کیفیت محیط مؤسسه بوده است. ضعیف‌ترین پیش‌بینی کننده دستاوردهای دانشجویان نیز انسجام اجتماعی آنان است. نتایج این بررسی با مطالعات پیگ (۲۰۰۰)، میرز (۲۰۰۱)، کنراد (۲۰۰۲)، پیتمن (۲۰۰۳) آوندانو (۲۰۰۳)، یو (۲۰۰۴)، هال (۲۰۰۴)، هاردی (۲۰۰۵)، پاسارلا و ترنزی (۲۰۰۵)، ریوس (۲۰۱۰)، اوجی و مرزوقی (۲۰۱۳) و کریمی (۲۰۱۴) درباره ادراک دانشجویان درباره کیفیت تلاش برای یادگیری، رشد فردی و تحصیلی و پژوهش‌های یو (۲۰۰۴)، هال (۲۰۰۴)، هاردی (۲۰۰۵)، پاسارلا و ترنزی (۲۰۰۵)، ریوس (۲۰۱۰)، اوجی و مرزوقی (۲۰۱۳) و کریمی (۲۰۱۴) درباره تأثیر مثبت ادراک دانشجویان در خصوص کیفیت محیط دانشگاه و کمیت و کیفیت مشارکت آنان در کسب تجارب آموزشی و دستاوردهای دانشگاهی و مطالعات گراهام و گسی (۲۰۰۰)، ایمرز (۲۰۰۱)، کوه و هو (۲۰۰۱)، موزر (۲۰۰۱)، کلارک (۲۰۰۱)، هال (۲۰۰۴) (۲۰۰۰)، کزار و کنیزی (۲۰۰۶)، ریوس (۲۰۱۰)، اوجی و مرزوقی (۲۰۱۳) و کریمی (۲۰۱۴) راجع به

تأثیر مثبت انسجام اجتماعی بر موفقیت و رشد و تحقق دستاوردهای دانشگاهی هم‌سوست. قوی‌تر بودن قدرت پیش‌بینی‌کننده کیفیت تلاش نسبت به دو بُعد دیگری می‌تواند حاکی از نگرش تلاش‌گرایانه دانشجویان باشد که معتقدند کاستی‌های مربوط به کیفیت محیط و انسجام اجتماعی دانشگاه را می‌توانند با تلاش بیشتر و بهتر خود جبران کنند. در تبیین کم‌بودن قدرت پیش‌بینی انسجام اجتماعی می‌توان گفت هرچند انسجام اجتماعی منجر به ایجاد یکپارچگی و هماهنگی میان دانشجویان و سایر منابع انسانی دانشگاه می‌شود، اما نداشتن تعاملات مناسب، دوستانه، نزدیک و حمایت‌گرایانه با سایر دانشجویان، عدم ارتباط مؤثر و انعطاف‌پذیر با کارکنان اداری و عدم برقراری ارتباط اجتماعی و تشویق‌کننده با استادان باعث می‌شود که دانشجو، طی مدت تحصیل در دانشگاه، نتواند تجارب مفیدی کسب کند.

در بررسی تفاوت ادراک دانشجویان ورودی ۹۱ با ۹۲ از کیفیت تلاش و کیفیت محیط مؤسسه و انسجام اجتماعی و دستاوردهای آنان از تحصیل در دانشگاه فرهنگیان، نتایج حاصل از آزمون t مستقل نشان داد که در هیچ‌کدام از ابعاد تجارب دانشجویان و دستاوردهای آنان از تحصیل در دانشگاه تفاوت معناداری وجود ندارد. هرچند با وجود جست‌وجوی فراوان در این موضوع پژوهشی یافت نشد، اما می‌توان گفت با توجه به ساختار دانشگاه فرهنگیان و شبانه‌روزی بودن محل تحصیل و محیط زندگی که دانشجویان همه ورودی‌های مختلف در کنار هم و در ارتباط با هم هستند و از خدمات دانشگاهی، از قبیل خدمات آموزشی، فضای فیزیکی، کتابخانه، مرکز فناوری اطلاعات، خدمات فرهنگی و ورزشی، تعاملات و ارتباطات موجود، فعالیت‌های فوق‌برنامه فرهنگی، انجمن‌های علمی و کانون‌ها و تشکل‌های دانشجویی یکسانی بهره‌مند می‌شوند، بین ادراک آنان از تجارب و دستاوردها تفاوتی معنادار مشاهده نشده است. هرچند انتظار می‌رود دانشجویان ورودی های ۹۱ به دلیل حضور بیشتر در محیط دانشگاه تجارب و دستاوردهای بیشتری را کسب کرده و با ورودی‌های بعدی تفاوت معناداری داشته باشند.

دانشگاه فرهنگیان تربیت‌محور است و مأموریت اصلی آن تأمین، تربیت، تقویت و بهسازی منابع انسانی آموزش و پرورش است. آنچه از این پژوهش برمی‌آید توجه جدی به تقویت ابعاد تجارب دانشگاهی دانشجومعلمان در نیل به رسالت اصلی این دانشگاه است.

از این رو، به مدیران و برنامه‌ریزان و سایر دست‌اندرکاران پیشنهاد می‌شود که دانشجومعلمان به مشارکت بیشتر در فعالیت‌های اجتماعی و فرهنگی ترغیب شوند و بستر مناسبی آماده شود تا آنان بتوانند با یکدیگر و با استادان و کارکنان بهتر تعامل کنند. این تعامل می‌تواند از طریق فعال‌سازی گروه‌های آموزشی، تقویت انجمن‌های علمی، کانون‌ها و تشکل‌های دانشجویی، افزایش امکانات خوابگاهی، رفاهی و ورزشی و پاسداشت تلاش‌های آموزشی و پژوهشی و فرهنگی دانشجومعلمان ایجاد شود که زمینه‌ساز رشد و بهسازی فردی و شایستگی‌های اخلاقی و صلاحیت‌های حرفه‌ای آنان باشد.

منابع

- اوجی، آناهیت و مرزوقی، رحمت‌الله (۱۳۹۲). بررسی رابطه ویژگی‌های فردی و تجارب دانشجویان با دستاوردهای آنان از تحصیل در مؤسسات آموزش عالی غیرانتفاعی. فصلنامه پژوهش در برنامه‌ریزی درسی. سال ۱۰. دوره ۲. شماره ۱۱: ۵۶-۷۱.
- دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی (۱۳۹۰). سند تحول بنیادین در آموزش و پرورش.
- کریمی، مرضیه (۱۳۹۳). رابطه ویژگی‌های فردی و تجارب دانشگاهی با دستاوردهای تحصیلی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد. مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی. شماره ۱۴: ۶۴-۷۷.
- معاونت آموزشی و پژوهشی دانشگاه فرهنگیان (۱۳۹۱). اساسنامه دانشگاه فرهنگیان. تهران: دانشگاه فرهنگیان.
- معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه فرهنگیان (۱۳۹۳). مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس دوره کارشناسی پیوسته آموزش ابتدایی.
- Ashmire, N. J. M. (2000). *The Relationship between Computer Engagement and Estimate of Gains for Students of Two-year College*. PhD dissertation in administration and higher education, abstract retrieved November 16, 2010 from World Wide Web: <http://proquest.umi.com>.
- Avendano, J. (2003). Student Involvement: Assessing Student Satisfaction, Gains, and Quality of Effort. PhD dissertation. University of Illinois state, School of education.
- Bridges, B. K.; Cambridge, B.; Kuh, G. D. & Leegwater, L. H. (2005). Student Engagement at Minority Serving Institutions: Emerging Lessons from the BEAMS Project. In G. H. Gaither (Ed.). *What Works: Achieving Success in Minority Retention? New Directions for Institutional Research*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Carini, M.; Kuh, G. D. & Klein, S. P. (2006). Student Engagement and Student Learning: Testing the Linkages. *Research in Higher Education*. Vol. 47(1): 1-32.
- Chaves, C. (2006). Involvement, Development and Retention: Theoretical Foundations for Potential Extensions for Adult Community College Students. *Community College Review*. Vol. 34(2): 139-152
- Clarke, D. L. P. (2001). Quality of Effort and Examinations of the College Environment: an Examination of Socio-demographic and Academic Variables for Ethnic Minority Students. PhD dissertation. University of New Jersey State. School of education.

- Eimers, M. T. (2001). The Impact of Student Experiences on Progress in College: an Examination of Minority and Nonminority Differences. *NASPA Journal*. Vol. 38(3): 25-40.
- Graham, S. & Gisi, S. (2000). Adult Undergraduate Students: What Role does College Involvement Play? *NASPA Journal*. Vol. 38(1): 99-121.
- Hall, D. (2004). A Comparative Study of Perceptions of Participants and Non-participants in a Campus Recreation Program on the Quality of Students' College Experiences. PhD dissertation. University of California. Abstract retrieved September 17, 2011 from World Wide Web: <http://proquest.Umi.com>.
- Hardy, L. S. (2005). Linear relationship between campus environment, involvement and educational outcomes at tribally controlled community college, PhD dissertation. University of Memphis. College of Education. Retrieved September 17, 2010 form World Wide Web: <Http://proquest.umi.com>. 17/9/2010.
- Kezar, A. & Kinzie, J. (2006). Examining the Ways Initiations Can Create Student Engagement: the Role of Mission. *Journal of college student development*. Vol. 47(2): 149-172.
- Koljatic, M. & Lohman, G. D. (2003). A Longitudinal Assessment of College Student Engagement in Good Practices in Undergraduate Education. *Higher Education*. Vol. 42(3): 351-371.
- Konrad, C. (2002). *The Relationship of Nursing Quality of Effort, Satisfaction, and Self-reported Perceptions of Learning Gained in Associate Degree Nursing Programs in Specialized Colleges*. PhD dissertation. University of Illinois State. Department of educational administration and foundations.
- Kuh, G. D. & Hu, S. (2001). The Relationships between Computer and Information Technology Use, Selected Learning and Personal Development Outcomes, and other College Experiences. *Journal of College Student Development*. Vol 42: 217-232.
- Kuh, G. D. (1999). How Are We Doing? Tracking the Quality of the Undergraduate Experience, 1960s to the Present. *The Review of Higher Education*. Vol. 22(2): 99-120.
- (2001). Assessing What Really Matters to Student Learning: Inside the National Survey of Student Engagement. *Journal of Change Management*. Vol. 33(3): 10-66.

- (2003). What We're Learning about Student Engagement form NSSE: Benchmarks for Effective Educational Practices. *Change*. Vol. 35(2), 24-32.
- (2005). Putting Student Engagement Results to Use: Lessons from the Field. *Higher Education*. Vol. 55 (1): 12-13.
- Kuh, G. D.; Kinzie, J.; Schuh, J. H. & Whitt E. J. (2005). *Student Success in College: Creating Conditions that Matter*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Lin, M. C. (1997). *Taiwanese College students' Quality of Effort and Self-reported Educational Attainment*. MA dissertation. Columbia, Missouri: University of Missouri. Columbia.
- Mccluskey- Titus, P. (1996). *A Study of the Relationship between Student Involvement in the Collegiate Experience and Learning Outcomes*. PhD. dissertation. University of Florida State Department of Educational Leadership.
- Miller, E. V. (2008). *Perceived relation of adult community college students between quality of effort and outcome gains: adult students at one community college*. PhD dissertation. University of Missouri. Columbia. School of Education. Abstract retrieved February 22, 2012 from World Wide Web: <http://proquest.Umi.com>.
- Monntelongo, R. (2002). Student Participation in College Student Organizations. *Journal of Indiana university student personnel association*: 50-63.
- Moser, L. G. (2001). *Factors Influencing Community College Students' Estimate of Knowledge Gains*. PhD. dissertation. University of Texas A & M.
- Pace, R. & Kuh, G. (1998). *College Student Experiences Questionnaire*. India University. Retrieved from World Wide Web: www.indiana.edu/cseq/qualeeff.html.
- Pascarella, E. T. & Terenzini, P. T. (2005), *How college affects students: A third decade of research, san Francisco*: Jossey-Bass.
- Pig, T. L. (2000). *Student Effort: Impact on Community College Transfer and Vocational Students' Academic Achievement*. PhD dissertation. University of Memphis. Abstract retrieved January 16, 2011 from World Wide Web: <http://proquest.Umi.com>.
- Pittman, C. J. (2003). *A Study of the Relationship between College Student Experiences and Achievement*. PhD dissertation. College of William

- and Mary in Virginia. Department of Educational Administration and Higher Education. Abstract retrieved October 9, 2010 from World Wide Web: <http://proquest.Umi.com>.
- Rios, V. A. (2010). *Community College Transfer Students' Reflections of their Needs, Expectations, and Persistence at Private Four-year Institutions*. PhD dissertation. University of San Francisco. Department of Leadership Studies Organization and Leadership Program. Faculty of the School of Education. Abstract retrieved May 10, 2011 from World Wide Web: <http://proquest.Umi.com>.
- Tinto, V. (1986), Theories of Student Departure Revisited. In J. Smart (Ed.) *Higher Education, Handbook of Theory and Research*. Vol. 3(5): 77-118.
- Williams, J. M. (2007). *College Student Experiences Questionnaire Research Program*, 47th Annual form of the Association for Institutional Research. Kansas city.
- Yuh, H. (2004). *College Student Experiences among Asian International Graduates Students at the University of Denver*, PhD dissertation. University of Denver. College of Education.
- Zhao, C. M.; Kuh, G. D. & Carini, R. M. (2005). A Comparison of International Student and American Student Engagement in Effective Educational Practices. *The journal of Higher Education*. Vol. 76(2): 209-231.